

Lekker leerlingen lastigvallen

(1) Ik weet het niet met die Facebookdiscussies. Het overkomt mij regelmatig dat ik inhaak op een grammaticale vraag die een docent 5 Nederlands stelt en dat ik terecht in een discussie die mij op een gegeven moment een ongemakkelijk gevoel geeft.

(2) Er is altijd een heleboel animo 10 voor zo'n grammaticale discussie. Ook al gaat het soms maar om een woordsoort- of zinsdeelbenoeming, of om de vraag of de ene of de andere zin goed of fout is, het is een feit dat 15 er meestal meerdere docenten enthousiast deelnemen aan de gedachtewisseling.

(3) Natuurlijk wordt het snel onoverzichtelijk, waardoor niet iedereen 20 eerst alles leest. Daardoor zie je soms na drie dagen discussiëren iemand een antwoord toevoegen dat al eergisteren verworpen was. De discussies zijn vaker getrouwe 25 kopieën van iets wat al enkele jaren (of maanden) eerder besproken is,

waardoor mensen met een iets minder optimistische levensopvatting dan ik al snel het gevoel zouden 30 kunnen krijgen dat alle moeite vergeefs is. Maar dat vind ik allemaal nog tot daaraan toe.

(4) Moeilijker heb ik het met mensen die op een gegeven moment aan- 35 haken met de opmerking "Als we het zelf al niet weten!" De gevolgtrekking daaruit moeten we meestal zelf bedenken, maar deze wordt soms verwoord met de retorische vraag 40 "Moeten we onze leerlingen daarmee lastigvallen?" Blijkbaar is het zo dat je leerlingen 'lastigvalt' als je iets bespreekt wat je zelf niet weet. Dat moet je dus vooral niet doen. En dus 45 zijn er ook altijd docenten die opmerken: "Schrappen dat voorbeeld!" Vooral niet gebruiken in een toets, en bij voorkeur ook niet bespreken in de klas, want dat 50 scheidt alleen maar verwarring.

(5) Eigenlijk is hier sprake van een soort framing¹). Het frame is dat

onzekerheid in het onderwijs een vorm van kindermishandeling is. Dat
55 klinkt misschien een beetje cru, maar de vooronderstelling achter die retorische vraag is wel degelijk dat het lastigvallen van leerlingen niet in de haak is. Nee, natuurlijk moeten
60 we leerlingen niet lastigvallen.

(6) Volgens het frame zouden leraren alleen vaten met zekere kennis mogen uitstorten over de leerlingen. Daarmee doen ze de leerlingen een
65 plezier, omdat deze niet lastiggevallen wensen te worden. Ik geloof niet dat het zo werkt. Leren is je grenzen verleggen, en als je dat wilt doen, dan helpt het niet veel om
70 in het veilige midden, zo ver mogelijk van die grenzen te blijven. De onzekerheid van grensgevallen is

juist wat je nodig hebt om verder te komen.

75 **(7)** Het is tijd voor reframing²⁾: leerlingen moeten zo veel mogelijk lastiggevallen worden. Ze moeten geprikkeld, gepord, uitgedaagd en een beetje uit het lood geslagen
80 worden. Zekerheden, daar hebben ze weinig aan (en die vinden ze diep in hun hart ook oninteressant), ze moeten juist kunnen omgaan met de onzekerheden van het leven.
85 Toetsen moeten vooral vragen en opdrachten bevatten waarvan de docenten de uitkomsten niet weten, zodat de leerlingen optimaal de gelegenheid krijgen om te laten zien
90 hoe ze hierover denken of redeneren, en of ze in staat zijn om bewuste keuzes te maken.

naar: Peter-Arno Coppen

uit: Levende Talen Magazine 2017 (104) nr. 1

Peter-Arno Coppen (1958) is hoogleraar Vakdidactiek aan de Letterenfaculteit van de Radboud Universiteit Nijmegen. Hij houdt zich onder andere bezig met grammaticaonderwijs.

noot 1 Bij framing worden woorden en beelden doelbewust gekozen, zodat bepaalde aspecten van een onderwerp worden benadrukt en andere onderbelicht blijven.

noot 2 reframing: herframing, waarbij andere aspecten van een onderwerp worden benadrukt dan bij een eerdere framing

Tekst 4 Lekker leerlingen lastigvallen

In de inleiding van een tekst kan op verschillende manieren ervoor worden gekozen de aandacht van de lezer te trekken.

- 1p 33 Voor welke manier is in alinea 1 van tekst 4 het duidelijkst gekozen?
In alinea 1 van tekst 4 wordt vooral de aandacht getrokken door
- A aan te sluiten bij de actualiteit.
  - B af te wijken van een algemene bevinding.
  - C een afwijkend standpunt in te nemen.
  - D een persoonlijke ervaring mee te delen.
  - E een schokkend gegeven te presenteren.

In alinea 1 tot en met 3 van tekst 4 wordt geprobeerd het gedrag van bepaalde deelnemers aan de Facebookdiscussies over grammatica te vergoelijken.

- 1p 34 Hoe wordt geprobeerd het gedrag van deze deelnemers te vergoelijken?

“Maar dat vind ik allemaal nog tot daaraan toe.” (regels 31-32)

Met geciteerde zin toont de auteur zich toegeeflijk.

- 1p 35 Waarop is deze zin een toegeving?

In alinea 4 en 5 van tekst 4 wordt bezwaar gemaakt tegen de opvatting van sommige mensen die deelnemen aan de Facebookdiscussies.

- 1p **36** Hoe luidt de opvatting waartegen bezwaar wordt gemaakt?
Geef antwoord in een of meer volledige zinnen.

“Eigenlijk is hier sprake van een soort framing.” (regels 51-52)

- 1p **37** Citeer de zin die laat zien dat docenten de geframede opvatting in de praktijk brengen.

In alinea 7 van tekst 4 is een volledige redenering aanwijsbaar.

- 2p **38** Citeer de zinnen die respectievelijk het standpunt, het argument en de aanbeveling van deze redenering uit alinea 7 verwoorden.

standpunt	
argument	
aanbeveling	

De titel van tekst 4 luidt: ‘Lekker leerlingen lastigvallen’. Gezien de rest van de tekst kan deze titel worden opgevat als een paradox.

- 2p **39** Leg het paradoxale van deze titel uit.
Geef antwoord in een of meer volledige zinnen en gebruik voor je antwoord niet meer dan 25 woorden.

Een kritisch lezer zou kunnen opmerken dat er in alinea 7 van tekst 4 sprake lijkt van het overdrijven van voordelen.

- 1p **40** Leg deze drogreden uit door onderstaande zin af te maken:
Als leerlingen vragen over grammatica krijgen waarop het antwoord niet eenduidig is, dan wil dat nog niet zeggen dat ...
Geef antwoord in een volledige zin en gebruik voor je antwoord niet meer dan 20 woorden.

In tekst 4 wordt gesproken over docenten die leerlingen niet willen confronteren met vragen waarop zijzelf het antwoord niet weten.

- 1p **41** Wat is de belangrijkste kritiek op deze docenten, gelet op de strekking van de tekst?

Deze docenten

- A bieden te weinig uitdaging aan de leerlingen.
- B vereenzelvigen zich te zeer met de leerlingen.
- C weten niet meer van de stof dan de leerlingen.
- D zijn bang om af te wijken van het schoolboek.

- 2p 42 Welke bewering geeft het best de hoofdgedachte van tekst 4 weer?
Docenten zouden
- A de grenzen van de te onderwijzen lesstof beter moeten aangeven.
  - B hun leerlingen veel vaker moeten confronteren met onzekerheden.
  - C vaker hun eigen deskundigheid tijdens de les in twijfel moeten trekken.
  - D zich minder moeten richten op de meningen van collega's op Facebook.

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.